

Milieu Platform Zorgsector

UIT DE PRAKTIJK

Je kunt zelf stoffen invoeren die je in jouw ziekenhuis gebruikt

“De milieuwetgeving eist dat ziekenhuizen duidelijk aangeven hoe zij omgaan met gevaarlijke stoffen. De VAST-instrumenten kwamen precies op het goede moment”, aldus Joyce Baars, hoofd interne dienst/milieucoördinator bij het Van Weel-Bethesda Ziekenhuis in Dirksland. “Wij hoeven zelf het wiel niet meer uit te vinden, maar kunnen gebruikmaken van de instrumenten die zijn ontwikkeld door het Milieu Platform Zorgsector. De stoffendatabase geeft heldere informatie over de stoffen en er zijn duidelijke werkinstructiebladen uit te draaien.”

Erg prettig vindt zij dat ze zelf de database kan aanvullen met stoffen die in het Dirkslandse ziekenhuis worden gebruikt. “Typ je nu bijvoorbeeld ‘alcohol’ in, dan wordt aangegeven waar deze stof is opgeslagen en hoe je ermee moet omgaan.”

Het e-learningdeel vindt Baars erg praktisch. “Het is een zelftest met duidelijke vragen, zoals: wat betekent het symbool ‘vlammetje’? Vervolgens kun je uit drie mogelijkheden kiezen. Maak je deze test goed, dan krijg je een certificaat, en dat vind ik een geweldige vondst.”

RESULTATEN

Vanuit arbo- en milieuoogpunt is het belangrijk om de omgang met gevaarlijke stoffen goed te organiseren. Leden van de vereniging Milieu Platform Zorgsector (MPZ) hebben dit thema daarom op de agenda gezet en het VAST-traject opgepakt. Belangrijkste instrumenten:

Website

De website www.gevaarlijkstoffenzorg.nl met informatie voor directie, leidinggevendenden, milieu- en arbocoördinatoren en medewerkers.

Factsheets

Er zijn factsheets voor leidinggevendenden en factsheets voor de afdelingen Schoonmaak, Techniek, Logistiek, Inkoop, Apotheek, Verpleging, OK's en Labs.

PIMEX

PIMEX-factsheet en -video over de werkprocessen diathermie, pathologie en het schoonmaken van tafels met alcohol.

E-learning

E-learningmodules zijn gekoppeld aan de afdelingen en leidinggevendenden waarvoor factsheets beschikbaar zijn.

Partners in het project

Vereniging Milieu Platform Zorgsector (MPZ)

De vereniging Milieu Platform Zorgsector is een vereniging van zorginstellingen die werkt aan milieu, kennisontwikkeling en -verspreiding.

Contactpersoon: A.B. van Engelen, telefoon: 010 245 03 03,
e-mail: a.vanengelen@milieuplatform.nl

MEER INFORMATIE

www.gevaarlijkstoffenzorg.nl
www.milieuplatform.nl

**“Hoe meer kennis je geeft,
hoe meer kennis je krijgt.”**

Adriaan van Engelen

Ziek worden niet de norm

Het Milieu Platform Zorgsector (MPZ) vatte de koe bij de hoorns en ontwikkelde een stoffendatabase en een interface om factsheets te raadplegen, en creëerde daarmee draagvlak voor een vastgelopen project. Het resultaat voldoet aan een behoefte en levert MPZ meteen nieuwe leden op. Directeur Van Engelen: “In de zorg mag ziek zijn normaal zijn, maar dat mag niet gelden voor de mensen die er werken.”

Werktuigbouwkundig ingenieur Adriaan van Engelen houdt zich naast zijn werkzaamheden voor milieuzaken nu ook bezig met goede arbeidsomstandigheden rond gevaarlijke stoffen in ziekenhuizen. Hij is directeur van het MPZ, een vereniging van circa 75 zorginstellingen. Vijftien hiervan hadden zitting in de VAST-projectgroep.

Stranden

Het VAST-project is een voortzetting van een ander, aan SOMS (Strategie Omgaan Met Stoffen) gerelateerd project van de Stichting Arbeidsmarkt Ziekenhuizen (StAZ). Van Engelen: “Zij werkten aan een databank van gevaarlijke stoffen. Er traden uitvoeringsproblemen op en het project dreigde te stranden. Er is echter wel behoefte aan informatie over stoffen. De gezondheidszorg kenmerkt zich soms door een afwachtende houding en kijkt graag de kat uit de boom. Kennelijk is een behoefte alleen niet voldoende. Er moet een partij zijn die de koe bij de hoorns vat.”

Vanwege de milieufactiviteiten had MPZ zijdelings te maken met de database en zag het initiatief met lede ogen teloorgaan. Het platform heeft toen actie ondernomen om de resultaten veilig te stellen en het project voort te zetten. MPZ kon ternauwernood een dag per week aan de ontwikkeling van de database besteden. Het VAST-project kwam daarom precies op tijd. De VAST-subsidie maakte het mogelijk meer mankracht in te huren, waardoor een en ander in een stroomversnelling kwam.

Vanaf het moment dat StAZ ervoor gekozen heeft om de verdere ontwikkeling van de

databank aan MPZ over te laten, heeft zij MPZ naar voren geschoven als de partij die dit thema oppakt. Voor de instellingen werd daarmee duidelijk wie de kar trekt. De sector omarmde het project, vooral na de benadering van de directies van de zorginstellingen. Van Engelen: “Om succes te hebben moeten projecten vanuit de directie worden gesteund. We hebben de directies op verschillende manieren benaderd en uiteindelijk hun steun verworven. Dat is een van de succesfactoren van het project.”

Eigenaar

MPZ kenmerkt zich door een organisatie in werkgroepen. Directeur Van Engelen: “Wij zijn een vereniging van 75 zorginstellingen. Deze instellingen maken medewerkers vrij voor de werkgroepen. Deze werkgroepleden maken met overtuiging deel uit van de werkgroep en voelen zich ‘eigenaar’ van de database en de invoering ervan.”

Vanuit de werkgroep ‘afval’ is een inventarisatie gemaakt van de behoefte aan informatie over gevaarlijke stoffen en is een programma van eisen opgesteld. Op basis daarvan is de database, en later de interface, ontwikkeld. Wat betreft stoffen gaat het niet alleen om huishoudelijke stoffen, maar vooral ook om medicijnresten en gevaarlijke stoffen als cytostatica. Bij een dergelijk project draait er veel om de juiste informatie en de communicatie over de stoffen. Van Engelen: “Iedereen moet het wederzijds belang van kennisuitwisseling inzien. Daarvoor moet er vertrouwen zijn, maar uiteindelijk blijkt dat hoe meer kennis je geeft, hoe meer kennis je krijgt. We zijn in staat geweest dat vertrouwen te winnen bij de partijen en instellingen, maar ook bij de leveranciers.”

Voor acht afdelingen binnen de zorg zijn er factsheets opgenomen. Op abonnementbasis zijn er nu bijna tien instellingen die toegang hebben tot de database. Er zijn twintig gebruikers beoogd om, naast onderhoud en het verder ontwikkelen van de database en interface, ook voldoende voorlichting en cursussen te kunnen geven. MPZ wil ook verpleeghuizen interesseren voor de stoffendatabase. Het geven van instructie is een ander aspect dat geregeld moest worden. “Het bleek moeilijk te zijn om instructiebijeenkomsten te organiseren. We hebben toen een e-learningmodule ontwikkeld. Die module wordt goed gewaardeerd. Je kunt zelfs een certificaat halen.”

UIT DE PRAKTIJK

E-learningtest is voor ‘doe-mensen’

De stoffendatabase en de website gevaarlijke stoffen zijn vooral voor de ziekenhuisafdelingen waar het gevaar van stoffen minder duidelijk is, zoals de verpleging en de technische en logistieke afdeling. Arjan Wolsink: “In de laboratoria zijn al allerlei veiligheidsmaatregelen getroffen rond de omgang met stoffen.”

Wanneer Wolsink nu voorlichting geeft over veilig werken, neemt hij de informatie van de website mee en verwijst naar de database voor extra informatie. “Met deze VAST-instrumenten kunnen ze alle gegevens vinden over de stoffen waarmee ze werken. Heel prettig vind ik het onderdeel e-learning. Aan de hand van twintig duidelijke vragen kunnen medewerkers zelf hun omgang met stoffen testen in hun dagelijks werk. Beantwoorden zij een vraag fout, dan wordt uitgelegd wat er niet goed is en hoe zij hun aanpak kunnen verbeteren. Hebben zij zestien van de twintig vragen goed, dan krijgen zij zelfs een certificaat.” Het grote voordeel van e-learning is dat medewerkers actief bezig zijn met hun eigen kennis over stoffen. “In de ziekenhuiswereld willen we alles vastleggen in protocollen, geschreven regels over hoe je moet werken. De medewerkers zijn echter meer ‘doe-mensen’: die lezen zo’n protocol maar half. Die e-learningtest kost niet veel tijd en test meteen je eigen gedrag. Deze actieve aanpak ligt deze groep veel meer.”

